

Nr 3-4 1995 och nr 1 1996

Trohet mot bekännelsen

Sven Oskar Berglund

Den första fråga som jag ville ställa, är: Vad menar vi med bekännelsen? I den heliga Skrift heter det: "Sök vinna det eviga livet, som du har kallats till och för vars skull du har avlagt bekännelsen inför många vittnen" (Tim. 6:12). Och: "När vi nu har en mäktig överstepräst, som har stigit upp genom himlarna, Jesus, Guds Son, låt oss då hålla fast vid vår bekännelse" (Hebr. 4:14). Även om man alls inte kan påstå att dessa båda skriftställen syftar på vad vi kallar Apostolicum, så är det uppenbart, att man här med Bekännelsen menade: bekännelsen till Jesus Kristus, Guds Son, som var i begynnelsen, genom vilken allt blivit skapat, som har lidit och dött för våra synder, som är uppstånden från de döda, och som gör oss levande genom sin Ande.

Bekännelse

Om detta var vad urförsamlingen menade med bekännelse, så är det som vi betecknar som bekännelse (i t.ex. Kyrklig Samling kring Bibeln och Bekännelsen) mera invecklat. Här rör det sig nämligen om den evangelisk-lutherska bekännelsen, som vi har i Konkordieboken, till skillnad från andra kyrkors och denominationers bekännelser. Så som de ekumeniska bekännelserna, den apostoliska, den nicenska och den athanasianska, uppstod som avgränsningar mot irrläror, så har också reformatörerna måst avgränsa sig, och sedan dess står vi där, de olika kyrkorna med var sin egen bekännelse.

Kan man då säga att vi inom den evangelisk-lutherska kristenheten t.ex. alla vi i Svenska kyrkan, har en gemensam bekännelse?

Ja, såtillvida att den Svenska kyrkan officiellt har som sina bekännelseskriterier antagit Augustana invariata (den oförändrade augsburgiska bekännelsen), Konkordieboken och Uppsala mötes beslut 1593.

Konkordieboken

Visserligen försökte man på kyrkomötet 1893 att så kraftigt beskära Konkordieboken, att praktiskt taget endast Augustana återstod, men biskop Gottfrid Billing försvarade bibehållandet av hela Konkordieboken med att man skulle bli bunden endast till bokstaven, om man bara skulle behålla Augustana, medan man bättre kunde förstå andemeningen, om man behöll allt som ingår i Konkordieboken. Frågar man idag en biskop, en teologiprofessor, en präst och en lekman, hur han ställer sig till arvsynden, till uppståndelsen, till Dopet eller till Nattvarden, så är det möjligt för att inte säga troligt, att man får vitt skilda svar, som alla, var för sig, icke låter sig förenas med Konkordieboken.

Detsamma gäller förmodligen andra kyrkor som t.ex. den tyska lutherska kyrkan, där liknande företeelser som Kyrklig Samling finns. Skillnaden mellan en tysk lutheran av typen Bultmann med efterföljare och biskop Heubach torde vara minst lika stor som skillnaden mellan biskop Giertz och biskop Ytterberg. Även om vi inte har gemensam bekännelse kan jag känna mig mer befryndad med en anglikan av den konservativa sorten än med en radikal lutheran. En radikal lutheran har enligt min uppfattning mer tagit avstånd från de tre ekumeniska symbolerna än en medlem av den anglikanska kyrkan, som håller fast vid de tre gemensamma trosbekännelserna.

"Evangelisk förståelse"

Under täckmanteln av en "evangelisk förståelse" av Bibeln, Bekännelsen, kyrkan, gudstjänsten, ämbetet, Dopet och Nattvarden, kan man vänta sig vad som helst. Vi har nästan till leda hört, att säger man på en kyrklig konferens bara "evangeliskt sett" eller "ur evangelisk synpunkt" eller "i evangelisk mening" eller "med evangelisk rätt", så anser man sig ha försvar för och kan påstå vad som helst. Ty man behöver då

inte befara någon närmare undersökning av vad man påstår. Det fordras i vanliga fall inte att man gör en semantisk bestämning av begreppet "evangelisk" eller gör klart vad man menar med "evangelisk". Så kan man under formeln "ur evangelisk betraktelse av bekännelsen" dölja åtskilligt, som bara är egna uppfattningar. Ty då betyder "evangelisk" en tolerans, som inte känner andra gränser än dem man själv sätter.

I detta läge är det för oss nödvändigt att fastställa

1. att vi med Bekännelsen menar bekännelseskriterierna, så som de föreligger, och
2. vad som Bekännelsen egentligen säger och hur den utifrån sig själv vill bli uppfattad och utlagd, och icke utifrån vad man vill läsa in i dem.

Vinsten med det är inte bara en filosofisk och dogmatisk klarhet. Det är i och för sig eftersträfvansvärt. Men här till kommer andra aspekter. Det handlar på det praktiska planet om själavård. Folk måste få höra att det inte räcker med att de tror på något, vad det nu vara månne, inte heller med att var och en i den "evangeliska" toleransens namn eller i "evangelisk frihet" kan komma fram till en egen tro, som man utformar efter eget tycke och kräver att få erkänd som en god och rätt tro.

Vad folk behöver höra är att den kristna tron är församlingens tro, den tro som man delar med församlingen, en tro med bestämda gränser och ett bestämt innehåll, en substans, som kommer från Gud och som människor inte kan förändra, en tro på den treenige Guden, som har behagat att i Kristus sammanfatta allt (Ef. 1:10).

Central placering av Kristus

Denna centrala placering av Kristus skall inte uppfattas som om Gud och den helige Ande sätts åsido. Men med anknytning till stället i Hebr. 4:14: "När vi nu har en mäktig överstepräst som har stigit upp genom himlarna, Jesus Guds Son, låt oss då hålla fast vid bekännelsen", står det klart, såsom Konkordieboken också hänvisar till, att "den heliga Skrift ensam förblir den enda domaren, regeln och rättesnöret, varmed alla läror skola såsom med en probersten prövas och bedömas, om de äro goda eller onda, rätta eller orätta." Detta innebär, att var och en som vill vara bekännelseetrogen, håller sig till Jesus Kristus såsom Skriftens kärna och stjärna. Av det skälet förvånar det inte att kristologin (läran om Kristus) ligger så centralt i blickfältet för en bekännelseetrogen. En bekännelseetrogen kristen upptäcker strax hur nära förbunden kristologin är till reformationens materialprincip, *justificatio per solam fidem*, rättfärdiggörelsen genom tron på Jesus Kristus allena. I omedelbar anknytning till dessa båda frågor, kristologin och materialprincipen, står den själavårdande frågan.

Ty allt beror på detta: Hur förhåller vi oss till Kristus? Vad lär, och vad lär vi oss och vad tror vi? Vem är Han?

Han är från begynnelsen. "Han finns före allting, och allting hålls samman i honom" (Kol. 1:17). Genom honom skapades allt (Joh. 1:3, Kol. 1:16). Bibelns första ord syftar på honom. Ty det hebreiska ordet "roshit" betyder inte bara "början" utan också "förstling", och måste översättas så i andra kontexter (4 Mos. 24:21, 21,5 Mos. 21:17 etc).

Jesus i Första Mosebok?

Om någon frågar: Varför står det ingenting om Jesus i Första Mosebok? - så måste man svara: Han är verkligen med, lika mycket som Gud och den helige Ande, som "svävade över vattnet". Har man inte detta med i blickfältet, så blir flera ställen i Nya Testamentet obegripliga. "Allt blev till genom det" - Ordet som blev människa - "och utan det blev ingenting till av allt som finns till" (Joh. 1:3). "Så har vi ... bara en Herre, Jesus Kristus, genom vilken allt är till och genom vilken vi är till (1 Kor. 8:6). "Ty i honom skapades allt i himlen och på jorden, synligt och osynligt, troner och herravälden, härskare och makter, allt är skapat genom honom och till honom" (Kol. 1:16). "Men nu vid denna tidens slut har han talat till oss genom sin Son, som han har insatt till att ärva allting liksom han också har skapat världen genom honom" (Hebr. 1:2). Alla dessa ställen blir obegripliga, om man inte är klar över att S. Paulus och de andra apostlarna var helt införstådda med att det hebreiska ordet för *början* också betyder *förstling*. Ordet betecknar inte bara det första i tiden utan också det första i rang och värde, den mest framträdande representanten för något, den mest utmärkta. "Men när tiden var inne" kom Förstlingen in i världen. Han som blev förstlingen från de döda (1 Kor. 15:20, 1917 års övers.). Eftersom han var av begynnelsen och är Gud (Joh. 10:30) - ty "Gud var i Kristus" (2. Kor. 5:19) - vet han hela sanningen och kan säga den.

Det finns i den heliga Skrift en klart skönjbar förbindelse mellan enhet, verklighet och sanning.

Liksom det finns bara en Gud och en verklighet, så finns det bara en sanning, som Gud har uppenbarat genom Kristus. "Ingen har någonsin sett Gud. Den ende Sonen, själv Gud och alltid nära Fadern, han har förklarat honom för oss" (Joh. 1:8). "Detta är den hemlighet som har varit fördold i alla tider och släktled men nu har uppenbarats för hans heliga" (Kol. 1:26).

Gud är en enda Gud

Gud är en enda Gud. "Ty av honom och genom honom och till honom är allting" (Rom. 11:36). Allt vad enhet är stammar från honom. Han har skapat världen, verkligheten. Han allena vet sanningen om verkligheten. Det Gud säger och det hans Son har uppenbarat, är den enda sanningen. Ty Gud som är den ende, som vet allt från begynnelsen, kan inte ljuga, Han Gud, den ende. David beder: "Behåll mitt hjärta vid det ena, att jag fruktar ditt namn" (Ps. 86:11).

Denna gudomliga enhet får sitt högsta uttryck i Jesu ord: "Jag och Fadern är ett" (Joh. 10:30). Sådan som Gud Fadern är, och såsom den helige Ande är Gud, så är Kristus Gud.

Frågan om Kristi person

Vi kan inte här gå in på alla stridigheter i urkyrkan under de första århundradena. Klart är emellertid att motsättningarna återkom till frågan om Kristi person. De ekumeniska symbolerna och koncilierna vittnar därom. Men slutligen blev det klart: Kristus är Gud och människa. "Gud av Gud, Ljus av Ljus född och icke skapad... och blivit människa" (Nicenum).

I våra dagar står vi inför samma fråga. Inte så att bekännelseskrifterna förnekar Kristi gudom. Tvärtom. Men från "moderna" församlingsbors sida, ja, även från biskopars och kyrkoledningens sida, kan man spåra samma invändningar som under de första århundradena. Kristus ses som den ideala människan, den största filosof och religionsstiftare, den största etiska personlighet som existerat. Men är han Gud? - Han har gudomliga egenskaper, men är dock bara en människa. Och därav följer att man talar otydligt om eller förtiger inkarnationen, försoningsdöden, realpresensen i Mässan, uppståndelsen, himmelfärden, eskatologin och Kristi återkomst. Man säger: "Om Jesus hade levat nu, så skulle han ..." och så lägger man i hans mun sina egna åsikter och tyckanden och påstår att så skulle Jesus också ha uttalat sig, t.ex. han skulle inte haft något emot kvinnliga präster, inte emot homosexuella äktenskap, inte emot feministteologin. Man observerar inte att man därmed säger, att han inte lever nu. Men han är densamme, i går och idag och i all evighet (Hebr. 13:8), och hans egna ord skall aldrig förgå (Matt. 24:35).

Bekännelsetrognna håller fast

När man även i kristna kretsar kan föra sådant tal, är det så mycket viktigare att de bekännelsetrognna håller fast vid vad den bibliska läran och bekännelsen om Kristus rent och klart fastställer: "sann Gud, född av Fadern i evighet och tillika sann människa, född av jungfrun Maria". Kristus är alltså sann Gud, från evighet till evighet. Såsom det var av begynnelsen, nu är och skall vara. Annars lönar det sig inte att bedja till honom. Annars är han inte närvarande i Nattvarden. Annars kan han bara vara en förebild, men ingen Frälsare. Och Frälsare, gudomlig Frälsare måste han vara, ty ingen kan frälsa sin broder. "Men sin broder kan ingen rädda eller ge Gud lösepenning för honom. -Men min själ skall Gud rädda från dödsrikets våld, ty han skall uppta mig" (Ps. 49:8, 16). Endast Gud kan saliggöra oss. Därför var Gud i Kristus och försonade världen med sig själv. Observera ordformen "för- sonade": Gud gjorde genom Kristus människor till sina söner, "försonade" oss. För Jesu skull får vi kallas för Guds barn. "Vilken kärlek har Fadern inte skänkt oss när vi får heta Guds barn" (1 Joh. 3:1). Allt detta har Jesus förvärvat åt oss. Och han allena förmådde göra detta, han som inte bara är människa utan också Gud. Så talar Bekännelsen i fråga om kristologin.

Tron på Kristi gudom

Att hålla fast vid tron på Kristi gudom kan ingen som inte är trogen mot bekännelsen, det må vara lekman eller präst. Ty troheten är Guds verk, som vi bara kan vara tacksamma för. "Trofast är han som kallar eder; han skall ock utföra sitt verk" (1 Tess. 5:24, 1917 års övers.). "Han som har börjat ett gott verk hos er skall också fullborda det till Kris ti Jesu dag" (Fil. 1:6).

Därför bekänner vi oss till det namn, som Gud förlänat sin Son, det namn som är "över alla andra namn" (Fil. 2:9), det enda som kan frälsa ty "hos ingen annan finns frälsningen, och ingenstans bland människor under himmelen finns något annat namn som kan rädda oss" (Apg. 4:12.)

Trohet mot bekännelsen

forts. från nr 4/95, Sven Oscar Berglund

Nu kommer vi äntligen över till att säga något översiktligt om vad bindningen till Bekännelsen praktiskt betyder.

1a. FRIHET. Frihet från det egna jagets tyranni. Det är inte nödvändigt att var och en i församlingen funderar ut vad hans personliga tro är, eller kan deklarerat, hur han ser på saken. Lika lite som S. Paulus behöver jag predika min personliga tro. "Jag förkunnar inte mig själv utan Jesus Kristus: han är herre och jag är er tjänare för Jesu skull" (2 Kor. 4:5).

I en tid då det är inne att man skall tala om hur man "upplever" det ena och det andra, då det kan sägas: "Jag upplever det eller det som mycket negativt", eller "Jag upplever det som ett försök från kyrkans sida att med auktoritära medel undertrycka min uppfattning av äktenskapet som ett *contract social* och inte som en Guds stiftelse", i en tid alltså då sanningen skall tvingas vara vad eller hur jag "upplever" den, är kyrkans Bekännelse en befrielse från pressen att "uppleva" eller tycka något. Det finns ett rättesnöre, en instans utanför jaget och dess upplevelser, en objektivitet, som inte behöver fråga vad människor "upplever som det viktigaste". Den existentiella teologin var ett slaveri under tvånget att uppleva något, då man också måste ta hänsyn till hur församlingen "upplevde" predikan, och inte förkunna, utan vädja till åhörarnas medhåll.

Den bibliska Bekännelsens grund

Står man tillsammans på den bibliska Bekännelsens grund blir det inte ifrågasatt, vad eller hur var och en upplever något, utan det som gäller är vad Gud har sagt, vad Kristus har gjort och lärt, vad kristen tro i enlighet med Guds ord och Bekännelsen är. Man behöver inte uppvisa eller tänka ut eller bekänna en egentro. Jag får komma inför Gud och förena min röst med församlingens i en gemensam tro, som jag inte har hittat på, utan fått som ett arv med evigalöften.

b. FRIHET från alla "tolkande" utläggningar, personliga uppfattningar, "evangelisk" förståelse och "evangeliska" övertygelser. Kyrkan är ingen förening för parlamentariska majoritetsbeslut, inte heller en diktatoriskt styrd krets. Det tjänar ingenting till att fråga vad den eller den har sagt, utan det gäller vad som enligt Bibeln och Bekännelsen är rätt. Kyrkan är ingen "Professorskyrka". Den teologiska forskningen i all ära - den måste ju finnas där! - men vad vi i första hand behöver är inte sammelvärk med professorstankar, utan vi måste samlas kring det som är kristen bekännelse.

c. FRIHET från tävlan om vem som är frommast.

Om var och en i församlingen skall avgöra hur rätt kristen tro skall vara, då brakar det löst. Det som är tillåtet för den ene, är förbjudet för den andre. Somliga ställer kraven på en rätt kristen lägt, och då får ingen vara frommare, gå oftare i kyrkan och till nattvarden eller bedja ur tjockare bönböcker.

Uppmärksamheten riktas åt helt annat håll, om man står samman kring en gemensam bekännelse. Då är inte envar domare, utan det finns en instans, som förändrar tävlan om fromhet till trohet mot bekännelsen.

Förlorar en kyrka i substans och konkretion i sin förvaltning av Guds Ord och Sakrament, då brakar det också löst på ett eller annat sätt. Man försöker ersätta den fasta goda läran och gudstjänstlivet med aktiviteter av alla slag: Församlingsaftnar, orgelkonserter, kurser, studiecirklar, ungdomssamlingar, konferenser, möten. Det måste uttryckligen sägas att allt sådant kan vara gott och vällovligt. Men om det används för att blunda för att fromhetslivet kring Bibel och Bekännelse ligger för fäfat, och om man tror att man kan rädda det genom aktiviteter av olika slag, då blir det bara en tävlan och dragkamp, där man försöker visa att man ligger starkt framme i jämförelse med andra församlingar, ämbetsbröder och organisationer. Men risken är att det man visar upp "bär fromheten som en mask, men inte vill veta av dess kraft. Håll dig borta från dem" (2 Tim. 3:5).

Då är en bekännelsetrogen församling, hur liten den än är och hur litet väsen den gör omkring sig att föredra, där man avstår från all tävlan och håller samman kring bönen, läran om gudstjänsten.

2. SJÄLAVÅRD. Det är påfallande hur våra bekännelseskrifter har själavården i blickpunkten. Bakom texterna finner man överallt, hur den enskilda människan tas i betraktande. Det kan vara anledningen till att själavården eftertryckligt vårdas i de församlingar, där Bekännelsen hålles i ära.

Prästen har då för sitt arbete en säker grund att stå på. Och församlingen behöver inte fråga efter om han är i ropet som en stor predikant, eller om han lockar folk med modernt prat och publikfriari, utan man märker att han i Kristi efterföljd säger sanningen, sanningen om synd och nåd, om uppror mot Gud och rättfärdighet, om lag och evangelium.

I en värld där den enskilde riskerar att bli utnyttjad och manipulerad, när man med röstfiske och medlemsvärkning försöker vinna människor för att ha majoriteter bakom sig som en grund att stå på, när man kommer med förslag och lösningar till olika frågor och problem, står den bekännelseetrogna kyrkan där och erbjuder en hållfast grund att stå på, som redan "är lagd" (I Kor. 3:11, 1917 års övers.), Jesus Kristus. Han behöver inte stödja sig på majoriteter. Han söker inte utnyttja eller manipulera människor. Han kom inte för att utnyttja folk eller värva röster utan för att "ge sitt liv till lösen för många" (Matt. 20:28).

Den grund som den bekännelseetrogna prästen står på

Detta är den grund som den bekännelseetrogna prästen står på. När han talar, talar han utifrån Guds ord. Och den bekännelseetrogna församlingen kan säga sitt ja och amen därtill, ty den är så insatt i Ordet, att den vet vad som står i Ordet och Bekännelsen och kan känna igen det. Man har en klippa att lita på: "min starka klippa, min tillflykt har jag i Gud" (Ps. 62:8). Man behöver för sitt oroliga samvete inte höra vad moderna psykoterapeuter och andrutna samhällsarbetare har att föreslå, utan man vet att det står skrivet: "Kom till mig, alla ni som är tyngda av bördor, så skall jag skänka er ro" (Matt. 11:28). Ty till ro kommer människan inte genom att låta sig värvas för idéer eller program, utan genom försoningen och syndernas förlåtelse.

Förlåtelsens sakrament, Bikten, har så gott som försvunnit i sekulariserade och pluralistiskt präglade församlingar. Men just därför att bekännelseskriterierna är så inriktade på själavård, har Bikten - eller som det på Västkusten ofta hette "att befråga läraren" - sin givna plats, där Bekännelsen hålls i ära. Omsorgen om själarna kommer till uttryck både i predikstolen och biktammaren.

3. HOPP. När S. Paulus skriver: "utan hopp och utan Gud när ni levde i världen" (Ef. 2:12), blottlägger han en stor sanning. Att vara utan Gud är att vara utan hopp. På det politiska området förlitar man sig på presidenter, konferenser, stats- och utrikesministrar. Inom ekumeniken hoppas man på ledande personligheter, i kyrkorna på biskopar och kyrkoledning ar. Men Bibeln säger: "Förlita er inte på furstar, inte på en människoson, han kan inte hjälpa. -Säll är den ... vilkens hopp står till Herren" (Ps. 146:3, 5).

Bekännelsen stöder sig inte på människor, utan på Guds ord. Den som förlitar sig på Guds ord, blir aldrig besviken. Så säger Skriften: "Låt oss orubbligt fortsätta att bevara vårt hopp, ty han som gav oss löfena är trofast" (Hebr. 10:23). Den bekännelseetrogna församlingen är inte optimistisk, men den bevarar hoppet, hoppet om att Gud hjälper här i världen och genom världen, och hoppet om frälsning genom försoningen och syndernas förlåtelse. Detta hopp är fast knutet och grundat i Guds ord.

Och slutligen: I en tid, då så många störtar sig in i en immanent teologi, som främst sysselsätter sig medstrukturerna i samhället, med miljöfrågor, med tredje världen o.s.v, har det hopp, som Bibeln talar om, inte stort utrymme. Man har t.o.m. kunnat av en fakultetsteolog höra att - även om vi inte kan göra oss fria från frågorna om eskatologi och parusi - så måste dock dessa frågor läggas åt sidan, eftersom den sociala frågan, de världspolitiska och världsekonomiska frågorna är så mycket viktigare. En teolog måste ta itu med vad som just nu är aktuellt i samhällsstrukturen.

Tidens stora frågor

Ingen kristen kan frigöra sig eller isolera sig från tidens stora frågor. Det vore att gå bakom ryggen på Gud, ty Gud är med i denna värld, som han har skapat och som han genom Jesus har gått in i, och Gud arbetar med denna värld och dess frågor. Men om man sätter dem i första linjen, om de blir kyrkans mest aktuella och framträdande frågor, så att bön, tro och själavård överskyggas, då försätter man sig aningslöst i en situation, där frågor om inflytande, makt, pengar och - kompromisser spelar huvudrollen.

I trohet mot bekännelsen vet en kristen, också när han går i sitt kall eller arbetar med diakoni eller mission, att denna världen aldrig kan bli en ersättning för det förlorade paradiset. Han hoppas inte på ett paradiset på denna jorden och vill inte i konkurrens med Gud skaffa fram ett nytt paradiset i stället för det som gick förlorat, och visa upp hur duktig människan kan vara. Men likasom Gud arbetar med denna världen, så går en kristen in i detta arbete som en Guds tjänare. Konkordiebokens ord om lagens tredje bruk framhåller värtaligt att de goda gärningarna skall vara trons frukter.

Den bekännelseetrogna menigheten har ett äkta kristet hopp medan den ser upp till "det som finns däruppe, där Kristus sitter på Guds högra sida" (Kol. 3:1). Den sluter sig samman med dem som "efter hans löfte väntar på nya himlar och en ny jord där rättfärdighet bor" 2 Petr.3:13), och "på att vårt saliga hopp skall infrias och vår store Gud och Frälsare, Jesus Kristus, träder fram i härlighet" (Tit.2:13).

För att äga frihet, för att bedriva själavård och få själavård, för att bevara vårt hopp:

LÅT OSS TROGET HÅLLA FAST VID BEKÄNNELSEN!